תלמוד בבלי · אחרונים · אמת ליעקב

אמת ליעקב על מועד קטן

רבי יעקב לורברבוים מליסא

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אמת ליעקב על מועד קטן

רבי יעקב לורברבוים מליסא

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אמת-ליעקב-על-מועד-קטן/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161422 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף כה: 4
דף כו: 4
דף כח: 5
דף כח: 5

דף כה:

אם בארזים נפלה שלהבת וכו' אם לויתן הועלה בחכה וכו' אם בנחל שוטף וכו'. ונראה לפרש דמה ענין בשלשה משלים הללו, דהנה בקרא מפני הרעה נאסף הצדיק (ישעי' נז, א), איכא מ"ד שלא יבא הרעה, ואיכא למ"ד שלא יראה הרעה. והנה למ"ד שלא יראה הרעה, דהיינו שמתחיל בצדיקים בכדי שלא יראו הרעה, ואח"כ באה הגזירה על הכל. וא"כ הגזירה באה על כולם, ולכך מדמה אותה לשלהבת, שמתחיל בגבוהים ומסיים בשפלים.

ולמ"ד שלא יבא הרעה, מדמי לחכה, כי כמו שהחכה אם תופס דג גדול ממילא ניצולין הקטנים, הכא נמי חוטף הצדיק וממילא ניצולין כולם. מ"מ אמר "מה יעשו דגי רקק", שלבסוף כאשר לא ישובו בתשובה, יחזור השטן ויקטרג, ולא יהיה מי שיתפוס בחטאם, וישאר הגזירה עליהם.

והנה לפעמים יש צדיק גדול שדוחה הגזירה לגמרי, כענין שאמרו הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה והצדיק מבטלה (שבת סג א). ולזה מדמה לנחל שוטף, ששוטף ומדחה החכה מן הדגים. וכיון שהחכה גדולה כ"כ עד שיכול לילך לנחל שוטף, כגון הכא שתפס לרב אשי, מה יעשו מי גבים, שאינם יכולין לדחות הגזירה מעליהן.

והא דכעס רב אשי ואמר דחכה בצדיקים ליכא, הוא מטעם שכתבתי בתעניות בפ' סדר תעניות אלו (כא ב) בד"ה הוי דברתא, דצדיק גמור אינו נשקל עם הרשעים לתפוס בעוונם. וכן מה שכעס על (ר' אבין ואמר) [בר אבין דאמר] בכו לאבילים ולא לאבידה, היינו דצדיק גדול אף לאחר מותו ממליץ ומגין על הדור, ולא שייך לומר לגבי' אבידה. דאבידה היינו שנאבד מן העולם, ואין בו שוב תועלת להאובד, אבל צדיק גמור, אף לאחר שמת, זכותו עומד להדור.

שם היום קשה לישראל (היום) [כיום] בא השמש בצהרים. פי', דאמרינן בסוכה דף כ"ט (ע"א) חמה לוקה וכו' באמצע היום קשה לכל העולם, וזהו שאמר היום בא השמש בצהרים, והיינו שקשה לכל העולם:

[**שם**. כי נח נפשיה דרבי אבהו אחיתו עמודי דקסרי מיא. עיין ביאור רבינו בגמ' זו, בהספד על שני חכמי הדור, אות ב, בעמוד תכח].

דף כו.

ויהי כקרוא היהודי שלש וארבע דלתות ויקרע. מאי ד' דלתות: דא"ל ליהויקים ירמיה כתב ספר קינות, אמר מה כתיב בה, א"ל איכה ישבה בדד, אמר אנא מלכא. א"ל בכה

תבכה, א"ל אנא מלכא. א"ל דרכי ציון אבילות, אמר אנא מלכא. היו צריה לראש כי ד' הוגה, מיד קדר כל האזכרות (ושורפה) [ושרפן]. לכאורה קשה איך שייך לומר אנא מלכא, הא אין מלך בלא עם.

ונראה, דהנה בירמי' (יח, ז) כתיב רגע אדבר על גוי וממלכה לנתוש ולנתוץ וכו', הרי דלפעמים מצינו שהנביא ידבר בשם ד' להביא הרעה ואח"כ יתבטל, כמו שאירע לאנשי נינוה. וחשב יהויקים שירמי' מתנבא הגזירה להתרות כדי שישובו, ולזה אמר אנא מלכא, דהיינו שאוכל לעשות כמו שעשה המלך בנינוה שיתבטל הגזירה, וכן בכולן. ואח"כ כשקרא לפניו כי ה' הוגה על רוב פשעיה - והוגה הוא מלשון הגו סיגים מכסף (משלי כה, ד) - והיינו שכבר סר ה' מהם ומנע מהם דרכי התשובה. ולזה לא האמין לו וחשדו בנביא שקר שמתנבא בשם ע"ז, והיה דומה כס"ת שכתבו מין דצריך לשורפו (גיטין מה ב).

דף כח.

בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא שהרי רבה ורב חסדא [וכו']. והוא תמוה שא"כ אין כאן השגחה. ונ"ל שזה המאמר הוא לאחדים עם מאמר ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לט ב). וזהו מאמרם ג"כ כאן: ד"לאו בזכותא תליא מילתא", פי' שבזכות לא ישתדד המזל כשיש לו מזל גרוע, כמו שאמר לר"א בן פדת ניחא לך דאחריב עלמא אולי תיברא בשעתא דמזוני (תענית כה א), כי השי"ת לגודל רחמנותו אין מחליף עולם עומד בעולם עובר ונותן להם שכר מרב טוב הצפון. אבל בעד עונש העבירות בודאי הקדוש ברוך הוא משדד המזל לרעה להענישו בעוה"ז, למען יהיה נקי בעוה"ב לרחמנותו. וזהו הטעם צדיק וטוב לו צדיק ורע לו (ברכות ז א), דלאו בני חד מזלא הם כמו רבה ורב חסדא. רק לפעמים בזכות אבות ג"כ משתנה המזל, כי זכות אבות אינו מועיל רק לעוה"ז ולא לעוה"ב, וזהו מאמר הש"ס (שם) ג"כ צדיק בן צדיק, עיין שם:

דף כח:

[**ת"ר** כשמתו בניו של רבי ישמעאל נכנסו ד' זקנים לנחמו כו' נענה ר' טרפון ואמר וכו' ומה נדב ואביהוא שלא עשו אלא מצוה אחת וכו'. עיין מש"כ רבינו לבאר גמ' זו בנחלת יעקב פרשת שמיני בפס' וכל בית ישראל יבכו את השריפה (י, ו) בעמוד קעח].